

Erosjonstiltak i og langs vassdrag

Info til kommunene

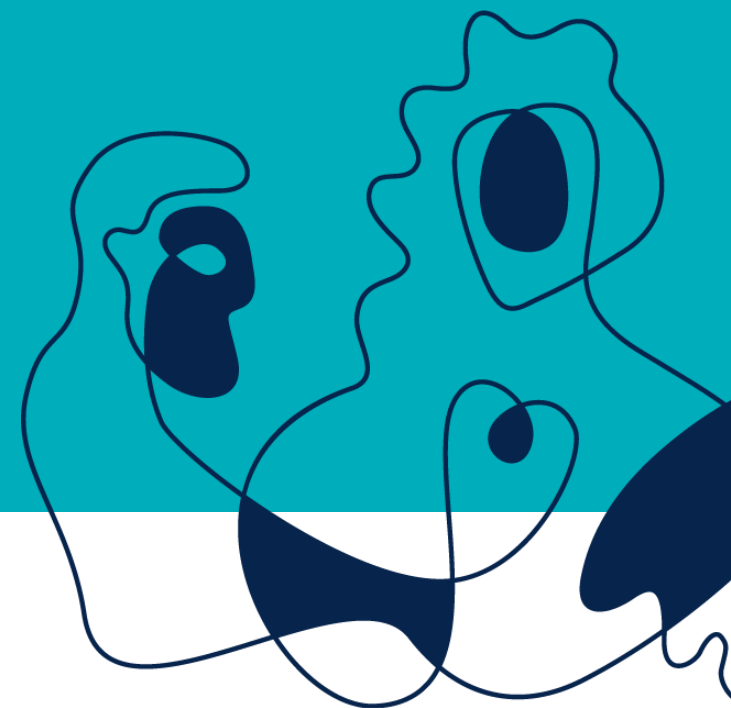
Etter dialogmøte mellom næringa i Vestfold, landbruksavdelinga og miljøavdelinga

Desember 2024

Hilde Marianne Lien

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark

Føringer for SMIL 2024

Fra tildelingsbrev til kommunene januar 2024

Føringer i tildelingsbrevet fra LMD

- Størstedelen av økningen i rammen for 2024 er øremerket kommuner med arealer som drenerer til Oslofjorden
- Hydrotekniske tiltak skal prioriteres i vannområder med store behov av hensyn til avrenning, ressursbevaring, klimatilpasning, matproduksjon mm.
- Tiltak for ville pollinerende insekter og trua natur bør også vektlegges
- Investeringsstøtte til seterdrift er vektlagt
- Kommunene skal prioritere tiltak med god miljøeffekt
- Statsforvalteren kan omfordele midler mellom kommuner etter dialog
Kommuner med god måloppnåelse og gjennomføringsevne skal prioriteres
- Kommunene må oppdatere sine lokale retningslinjer for SMIL med faglaga - der skildringer av miljøutfordringene og prioritering av miljøtiltak kommer fram

SMIL - Vedtak i Agros – regelverksvurderinger

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag – tillatelse

Visse tiltak i vassdraget - oversend saken til:

- ✓ Anadrom fisk: Statsforvalteren VT miljøavdelingen v/Natalie Allum
- ✓ Ferskvannsfisk:
 - Vestfold fylkeskommune v/Lasse Asmyhr
 - Telemark fylkeskommune v/Ole Bjørn Barnes

Vannressursloven § 11 – krav til kantvegetasjon

- ✓ Hvis kantvegetasjon finnes: Kun forsiktig skjøtsel er lov
- ✓ Hvis kantvegetasjon skal fjernes: Tillatelse må innhentes fra Statsforvalteren VT miljø v/Natalie Allum

Vannforskriften

- ✓ Om miljøtilstanden i vassdraget
- ✓ Ta med navn på vannområdet

Naturmangfoldloven § 8-12

- ✓ Aktsomhetsplikt – sjekke Naturbase og Artsdatabanken

Kulturminneloven

- ✓ Tiltak må ikke skade kulturminner – sjekk Askeladden og i Kilden

Vestfold og Telemark > Landbruk og mat > Jordbruk > Klima- og miljøtiltak > SMIL - Tilskudd til

SMIL - Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket

Rørgate. Foto: Re kommune

Dette er et tilskudd til investeringer i engangstiltak. Formålet er å redusere forurensingen fra jordbruket, og ivareta natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet.

Tiltak det kan søkes tilskudd til

Avrenning til vann

- Utbedring av hydrotekniske anlegg – rørgater, kummer, avskjæringsgrøfter m.m.
- Gjenåpning av bekkelukkinger
- Erosjonsikring i/langs vassdrag – [se info om søknad om tillatelse](#)
- Vegetasjonssoner/kantsoner langs vassdrag – plantinger som sikringstiltak
- Flomdempende tiltak – [se info om søknad om tillatelse](#)
- Fangdammer og våtmarker – etablering
- Fangdammer og våtmarker – vedlikehold og tømming
- Tiltak mot avrenning fra veksthus – oppsamlingsanlegg, rensertiltak m.m.
- Omlegging på erosjonsutsatt areal – tiltak på svært erosjonsutsatt areal
- Miljøplantinger – planting av busker og trær av hensyn til miljø eller kulturlandskap

↓ [Flomtiltak i landbruksområder - NIBIO POP 5 5 2019 v3.pdf](#)

Vestfold og Telemark > Miljø og klima > Vann > Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag skal sørge for at vassdragstiltak foregår i forsvarlige former med hensyn på naturverdier. Her er en liten innføring i lovverket, og hva du som søker på ha med av informasjon for at vi skal kunne behandle saken.

Lenker

[Lakseregisteret - lakseførende strekning](#)

[Artskart](#)

[Elvemuslingbasen](#)

[Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag - Lovdata](#)

[Vannressursloven - Lovdata](#)

Dokumenter

[↓ Søknadsskjema](#)

Søknad om tillatelse til tiltak i vassdrag

Se: [Skjema og info hos Statsforvalteren VT](#)

3. Beskrivelse av tiltaket

3.1 Formål med tiltaket

☐ Erosjonssikring	☐ Kulvert	☐ Annet, utdyp:
☐ Uttak av masser	☐ Habitattiltak/biotopforbedrende	Fangdammer - nye
☐ Kabellegging	☐ Grøfte-/bekkerensk	Fangdammer - tømming
☐ Lukking/rør		

3.2 Beskriv tiltaket og dets omfang (bruk eventuelt vedlegg)

Dette trenger ikke tillatelse:

- Anlegning eller vedlikehold av dreneringsutløp til vassdrag
- Anlegning eller rensk av avskjæringsgrøfter
- Oppgradering av rørgater og kummer inne på jordene

SMIL-tiltak og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag

Foto: Re kommune

Erosjonsikring langs vassdrag
- krever tillatelse

Foto: Hilde Marianne Lien, SFVT, Larvik kommune

Hydrotekniske tiltak inne på jordet = OK

Oppgradering av rørgater og kummer = OK

Foto: Atle Hauge, NIBIO

Bekkerensk/grøfterensk – krever tillatelse

Foto: Bernt Freberg

Fangdammer – anlegning eller tømning
- krever tillatelse

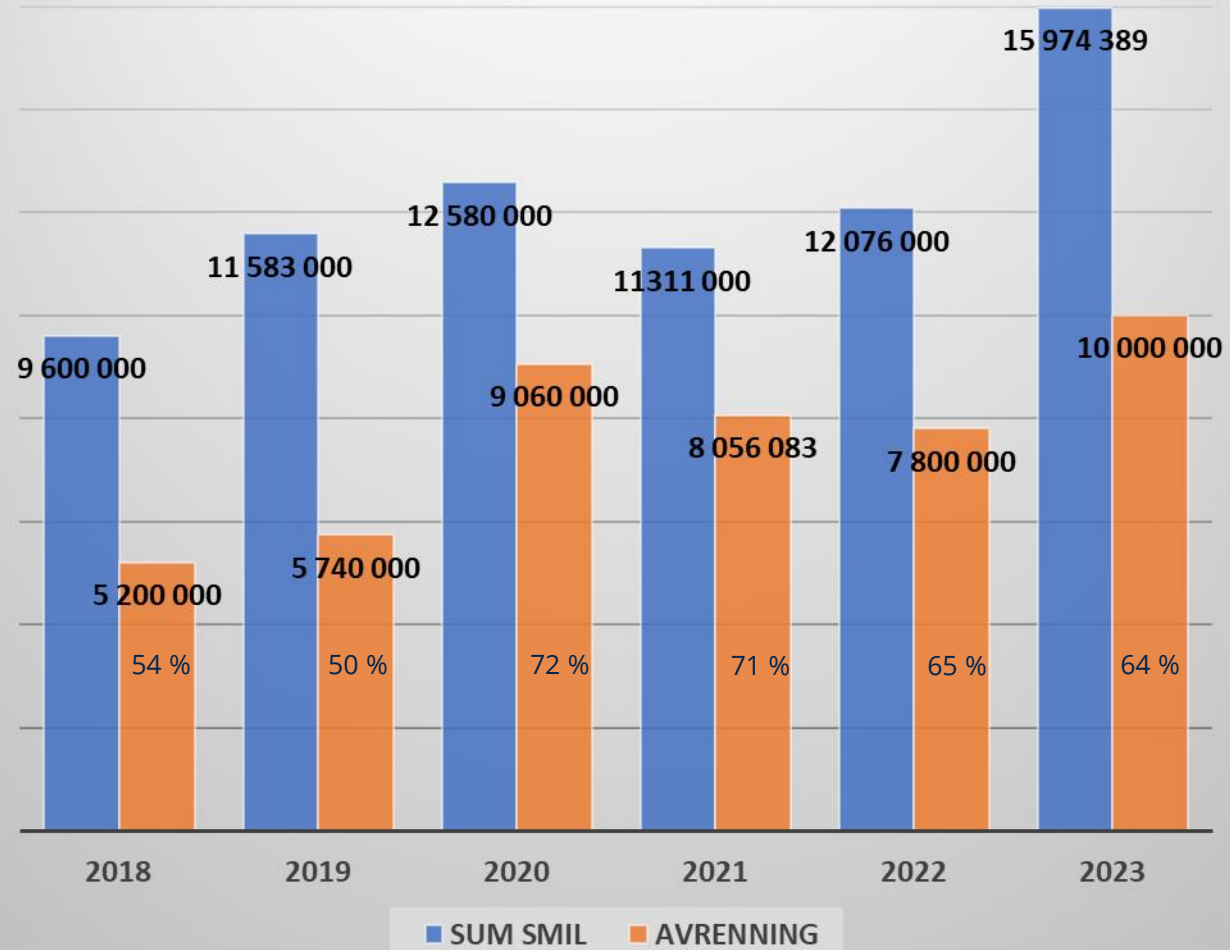
Foto: Einar Kolstad, fra Sandefjord kommune

Avskjæringsgrøfter (ofte mellom skog og jord)
- er tillatt å anlegge og renske

Dreneringsutløp
- er tillatt å anlegge og vedlikeholde

SMIL - 2018-2023 - VT - forbruk kroner

Miljøtema og tiltaksgrupper i Agros-SMIL

Miljøtema	Tiltaksgruppe	Beskrivelser
1. Kulturlandskap	1.1 Verdifulle jordbrukslandskap i innmark	Istandsetting av jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier Eksempel: Rydding og gjerding av gammel kulturmark
	1.2 Verdifulle jordbrukslandskap i utmark	Istandsetting av jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier Eksempel: Rydding og gjerding av gammel kulturmark
	1.3 Andre tiltak kulturlandskap	Tiltak som ikke passer i kategoriene over
2. Biologisk mangfold	2.1 Utvalgt naturtype - hule eiker	Istandsetting av utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven
	2.2 Utvalgt naturtype - slåttemark/slåttemyr	Istandsetting av utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven
	2.3 Utvalgt naturtype - kystlynghei	Istandsetting av utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven
	2.4 Trua naturtyper	Istandsetting av trua naturtyper som er kulturbetinget, eks. naturbeitemark og hagemark, jf. Norsk rødliste for naturtyper 2018.
	2.5 Biologisk verdifulle arealer	Arealer preget av tidligere tiders jordbruksdrift med dokumenterte biologiske verdier, mtp plante- eller dyreliv, sikre videre slått eller beiting
	2.6 Fjerning av fremmede skadelige arter	Fremmede skadelige arter i kulturlandskapet, jf. "svartelista"
	2.7 Andre tiltak biologisk mangfold	Tiltak som ikke passer i kategoriene over, f. eks tiltak for pollinerende insekter
3. Kulturminner og kulturmiljø	3.1 Automatisk freda kulturminner	Istandsetting og synliggjøring av f. eks. gravhauger, gravfelt, helleristninger, åkerreiner, gårdshauger, rydningsrøyser, boplasser, hustufter og veifar
	3.2 Verneverdige bygninger	Istandsetting av bygninger som er identifisert som verneverdig, ikke til ferda bygg
	3.3 Steingjerder/skigarder og liknende	Istandsetting og synliggjøring
	3.4 Andre kulturminner- og miljøer	Istandsetting og synliggjøring av andre kulturminner
4. Friluftsliv	4.1 Turstier - etablering og istandsetting	Etablering og istandsetting av turstier i jordbruksområder
	4.2 Andre tiltak friluftsliv	Tiltak som ikke passer i kategorien over

Basert på tekst om SMIL på LDIRs nettside og i Agros-SMIL, H.M. Lien 8. mars 2021

Miljøtema og tiltaksgrupper i Agros-SMIL forts....

Miljøtema	Tiltaksgruppe	Beskrivelser
5. Avrenning til vann	5.1 Utbedring av hydrotekniske anlegg	Eks: Kanaler, lukningsanlegg, rørgater, kummer, utløp, kumdammer, avskjæringsgrøfter mm, ikke til utbedring av drenering (eget tilskudd)
	5.2 Gjenåpning av bekkelukkinger	Reetablering av et åpent, naturlig bekkeløp
	5.3 Erosjonssikring i/langs vassdrag	Mindre sikringstiltak i bekkkant/elvekant mot ras og utglidning
	5.4 Vegetasjonssoner/kantsoner langs vassdrag	Gjenskaping av naturlige kantsoner og plantinger langs bekk/elv
	5.5 Flomdempende tiltak	Retensjonsdammer, kvistdammer ol som forsinker vannet ved stor nedbør
	5.6 Fangdammer og våtmarker - etablering	Anlegging av nye fangdammer, renseparker og våtmarker
	5.7 Fangdammer og våtmarker - vedlikehold	Tømming og vedlikehold av fangdammer mv
	5.8 Tiltak mot avrenning til veksthus	Oppsamlingsanlegg for avløpsvann eller andre rensetiltak
	5.9 Omlegging på erosjonsutsatt areal	Tiltak for å legge om drifta på svært erosjonsutsatt areal - kostnader
	5.10 Miljøplantinger	Planting av busker og trær av miljøhensyn og kulturlandskapshensyn
	5.11 Andre tiltak avrenning til vann	Andre prioriterte tiltak mot forurensning som kan støttes iht. kommunens tiltaksstrategi/retningslinjer for SMIL
6. Utslipp til luft	6.1 Dekke over eksisterende gjødsellager	Permanent dekke over utvendig gjødselkum for å redusere utslipp til luft
7. Pl...		

Per 20. nov 2024 – ca. 160 SMIL-tilskudd er innvilget i VT

- Ca. 70 % av midlene har gått til tiltak mot avrenning til vann
- Kun et fåtall tilskudd er gitt til erosjonssikring i og langs vassdrag
- Størstedelen av tilskuddene er gitt til utbedring av hydrotekniske tiltak

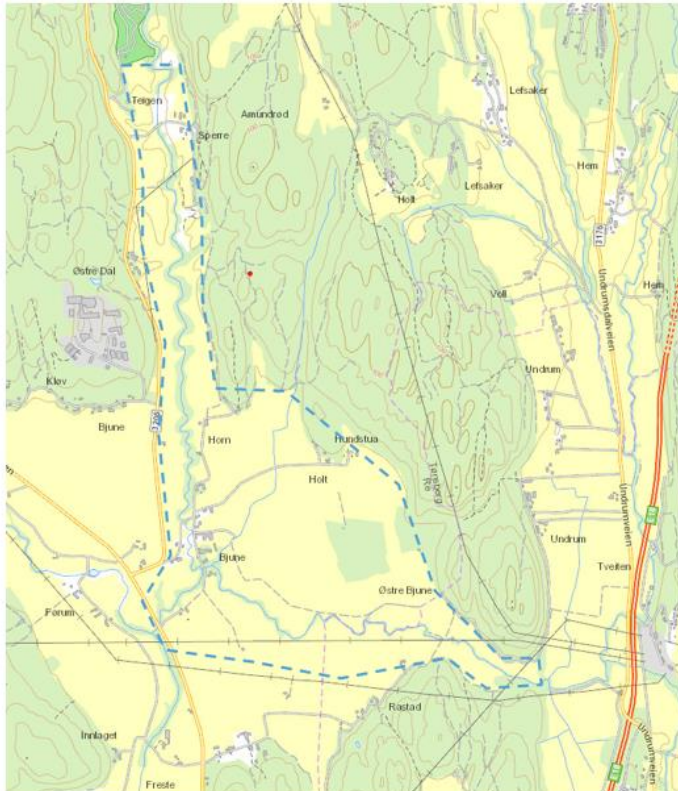

Områdetiltak Rastadelva 2020 -prosjektbeskrivelse

1. Innledning

versjon 5. mai 2020

Aulivassdragets elvelag og enkelte grunneiere har tatt kontakt med landbrukskontoret og uttrykt behov for en kartlegging av erosjon på tvers av eiendomsgrensene langs Rastadelva. Dette er bakgrunnen for at landbrukskontoret i samarbeid med elvelaget, Ramnes bondelag og grunneier Øyvind Bjune ønsker å gjennomføre områdeplanlegging. Området avgrenses til Rastadelva fra Storelva til pumpeanlegget ved Eikebergmyra. Videre tar en med nedre del av Vesleelva (Dalselva) oppstrøms til Bøteigen. Sagbekken og bekken fra Trengsla (se stiplet linje i kartskisse. Det er 30 landbrukseiendommer og 21 grunneiere som grenser til nevnte elver. Området er en del av Bjune-Undrumsdal tiltaksområde. I det pågående arbeidet med rullering av tiltakspakkene i Aulivassdraget vannområde legges det opp til å redusere landbrukets årlige utslipp med 2 300 kg fosfor innenfor tiltaksområdet Bjune-Undrumsdal.

Ønsket utvikling: Fra enkelttiltak – til helhetlig kartlegging

NLR – tar ofte oppdraget (SMIL-prosjekter)

Kartlegger og visert behov for erosjonssikring, rensk, fangdammer mv.

Grunneiere søker deretter om SMIL-tilskudd til tiltak

- Kommunen gjør vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8-12 og etter kulturminneloven.
- Kommunen veileder rundt søknaden om fysiske tiltak i vassdrag
- SF eller FK gir evt. tillatelse med vilkår og vurderinger rundt NML

Grunneier får 60-70 % tilskudd av kostnadene

Kantvegetasjon langs vassdrag

Inger Staubo, Kjell Carm, Bente Ågren Høegh,
Jan Henning L'Abée-Lund og Silje Åkre Solheim

Fjerning av kantvegetasjon krever dispensasjon – myndighet SF miljø

**Behov: Ved erosjonssikring – kan søke disp til å fjerne vegetasjon i begrenset bredde
- Skape tilgjengelighet for maskiner ol. ved erosjonssikring**

Skjøtsel av kantsonene er tillatt – eks. fjerne enkelt-trær som har veltet

3.1 Vannressursloven

3.1.1 Opprettholde naturlig kantvegetasjon

Vannressursloven har som formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann. Vannressursloven har en egen bestemmelse om kantvegetasjon i § 11⁴.

Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Denne regelen gjelder likevel ikke for byggverk som står i nødvendig sammenheng med vassdraget, eller hvor det trengs åpning for å sikre tilgang til vassdraget.

Grunneieren, tiltakshavere og berørte fagmyndigheter, kan kreve at kommunen fastsetter bredden på beltet. Bredden kan også fastsettes i rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven.

Vassdragsmyndighetene kan i særlige tilfeller frita for kravet i første ledd.

Vannressursloven gir ikke kantvegetasjonen noe generelt vern. Det er de økologiske funksjonene som skal opprettholdes.

